

Advies nr. 13/2020 van 21 februari 2020

Betreft: Ontwerp van Koninklijk besluit tot vaststelling van de nadere regels van het openbaar register van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants en, de toekenning van de hoedanigheid aan de personen van derde landen en aan de rechtspersonen, de regels inzake de werking van het Instituut en de voorwaarden inzake beroepsverzekering (CO-A-2019-218)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikel 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 *van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van Nathalie Muylle, Federaal Minister van Werk en Economie en Consumenten, ontvangen op 19 december 2019;

Gelet op het verslag van mevrouw Alexandra Jaspar, Directeur van het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit ;

Brengt op 21 februari 2020 het volgend advies uit:

I. Onderwerp en context van de aanvraag

1. De Federaal Minister van Werk, Economie en Consumenten (hierna "de aanvrager") vraagt het advies van de Autoriteit over het ontwerp van Koninklijk besluit tot vaststelling van de nadere regels van het openbaar register van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants en, de toekenning van de hoedanigheid aan de personen van derde landen en aan de rechtspersonen, de regels inzake de werking van het Instituut en de voorwaarden inzake beroepsverzekering
2. Dit ontwerp van Koninklijk besluit geeft uitvoering aan diverse artikelen van de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur waarover de Autoriteit zich via haar advies 140/2018 heeft uitgesproken. Deze wet delegeert aan de Koning onder meer de taak om de modaliteiten te bepalen van het openbaar register die de lijst bevat van de leden van deze beroepen, de modaliteiten van de herinschrijving in dit register, de procedure voor de erkenning van de hoedanigheid van accountant en belastingadviseur voor personen uit derde landen, de minimumvoorwaarden van de verplichte beroepsaansprakelijkheidsverzekering en de tuchtprocedure voor de tuchtinstanties van het IAB.
3. Het Instituut van de accountants en de belastingconsulenten (hierna het IAB), heeft met name de opdracht om toezicht te houden op de naleving van de voorwaarden voor toegang tot het beroep, de bescherming van de gemeenschappelijke professionele rechten en -belangen van zijn leden, het toezicht op de permanente opleidingen het toezicht op de leden van het beroep door de invoering van een tuchtregeling (artikel 62 van bovengenoemde wet van 17/03/19).
4. Alleen de bepalingen van het ontwerp van KB die vragen om opmerkingen van de Autoriteit met betrekking tot de basisbeginselen van de bescherming van persoonsgegevens, worden hieronder becommentarieerd. Deze hebben betrekking op hoofdstuk I van titel 2, dat betrekking heeft op het openbaar register, en hoofdstuk 5, dat betrekking heeft op de procedure van het tuchtonderzoek en de procedure voor de tuchtinstanties.

II. Onderzoek

a. Het openbaar register van het IAB

5. Volgens artikel 29 van voormelde wet van 17 maart 2019 houdt de Raad van het IAB een openbaar register bij waarin een lijst met natuurlijke- en rechtspersonen zijn opgenomen, die vanaf hun stage, al dan niet onder zelfstandig statuut, het gereguleerd beroep uitoefenen van gecertificeerd accountant, gecertificeerd belastingadviseur, accountant of fiscaal accountant, met vermelding van hun hoedanigheid. Het doel van dit register is volgens diezelfde bepaling om elke geïnteresseerde persoon (potentiële klant) toe te laten de lijst van personen die het beroep mogen uitoefenen of de beroepstitel mogen dragen, te raadplegen en na te kijken.
6. Artikel 2 van het ontwerp van KB beschrijft de verschillende hoedanigheden krachtens dewelke deze beroepsbeoefenaars zullen worden ingeschreven. Artikel 2, § 3 bepaalt dat het IAB elk formulier, dat deze personen moeten invullen bij hun inschrijving, voor advies aan de Autoriteit moet voorleggen. Deze paragraaf moet worden geschrapt. Artikel 23 van de WOG, in samenhang met artikel 36, lid 4, van de AVG, bepaalt immers dat de Autoriteit advies uitbrengt over ontwerpen (of voorstellen) van wettelijke of reglementaire bepalingen betreffende de verwerking van persoonsgegevens of over kwesties van algemene strekking die door een regering of een parlement aan de orde worden gesteld. De Autoriteit is derhalve niet bevoegd om in andere omstandigheden advies uit te brengen en de Koning is niet bevoegd om de aan de Autoriteit verleende bevoegdheden te wijzigen.
7. Overeenkomstig de in artikel 22 van de Grondwet en artikel 8 van het EVRM bepaalde beginselen inzake voorspelbaarheid en wettigheid moet de aanvrager, in plaats van het voorafgaande systematische advies van de Autoriteit te verlangen, nagaan of de huidige regels het gemakkelijk maken te bepalen welke relevante en noodzakelijke gegevens met behulp van de formulieren in kwestie kunnen worden verzameld. Zo niet, moet de lijst van deze gegevens in het ontwerp van KB worden opgenomen op een wijze die in overeenstemming is met het beginsel van de minimale gegevensverwerking zoals vereist in artikel 5.1.c van de AVG.
8. Bovendien merkt de Autoriteit op dat het inschrijvingsformulier voor het openbaar register een goed communicatiekanaal is dat het IAB kan gebruiken om beroepsbeoefenaars alle informatie te verstrekken die het overeenkomstig artikel 13 van de AVG moet verstrekken. Daarin moeten de volgende vermeldingen voorkomen: de naam en het adres van de verwerkingsverantwoordelijke, de contactgegevens van de functionaris voor gegevensbescherming, de doeleinden van de gegevensverzameling en de rechtsgrondslag van

de verwerking waarvoor de gegevens zijn bestemd, de ontvangers of categorieën ontvangers van de gegevens, het bestaan van de verschillende rechten die door de AVG aan de betrokkenen zijn toegekend (met inbegrip van het recht op toegang en rectificatie), het al dan niet verplichte karakter van de mededeling van gegevens en de gevolgen van het niet verstrekken van gegevens, de bewaartermijn van de verzamelde persoonsgegevens of de criteria aan de hand waarvan deze worden bepaald, het recht om een klacht in te dienen bij de GBA en, indien van toepassing, het bestaan van geautomatiseerde besluitvorming (met inbegrip van profilering, zoals bedoeld in artikel 22 van de AVG) en informatie over de achterliggende logica ervan en het belang en de verwachte gevolgen van een dergelijke geautomatiseerde besluitvorming voor de betrokkenen.

9. Artikel 4, § 3, van het ontwerp van KB bepaalt dat de gegevens waarover het IAB beschikt voor de inschrijving in het register als correct worden beschouwd als de betrokkene niet antwoordt op het verzoek om verificatie dat hem systematisch door het IAB zal worden toegezonden nadat hij is beëdigd.

10. In dit verband merkt de Autoriteit in de eerste plaats op dat het de IAB-Raad is die als verantwoordelijke voor het openbaar register verplicht is om correcte en bijgewerkte persoonsgegevens te verwerken op grond van artikel 5.1.d van de AVG. Hiertoe komt het haar toe alle redelijke maatregelen te nemen. Gezien het doel van het openbaar register (belang van correcte informatie voor potentiële cliënten van deze gereguleerde beroepen) en de openbare dienstverleningstaak die in dit verband aan het IAB is toevertrouwd, is deze eis des te kritischer en belangrijker. De juistheid van de gegevens uitsluitend baseren op de uitwisseling met de betrokken beroepsbeoefenaren lijkt ongepast¹, temeer daar, zoals in bovengenoemd advies 140/2018 wordt opgemerkt, het IAB toestemming heeft voor toegang tot het Rijksregister die aan zijn rechtsvoorganger is verleend. In dit verband merkt de Autoriteit ook op dat het aan het IAB is om zich te houden aan het beginsel van de eenmalige gegevensverzameling dat, wat de gegevens van het Rijksregister betreft, is vastgelegd in artikel 6 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen. Het is aan de opsteller van het voor advies voorgelegde ontwerp KB om dit artikel 4, §3 in ontwerp aan te passen, evenals de andere bepalingen van het ontwerp met dezelfde problematiek (artikel 6,...).

¹ Zelfs al bepaalt artikel 31 van voornoemde wet van 17 maart 2019 dat de beroepsbeoefenaar verantwoordelijk is voor de juistheid van de gegevens die aan het instituut worden meegedeeld. Deze bepaling kan het IAB op geen enkele wijze ontslaan van haar verplichtingen als verantwoordelijke voor de gegevensverwerking in het kader van de AVG.

11. Het ontwerp KB bepaalt meermaals (art. 8, lid 1, 9°, art. 11, 5° en 6°, art. 71,...) dat de identiteit van de natuurlijke personen aan het IAB wordt meegedeeld. In overeenstemming met het beginsel van minimale gegevensverwerking, moet de lijst van identificatiegegevens die moeten worden verstrekt door deze personen, worden vastgesteld in de mate die strikt noodzakelijk is voor het beheer van het openbaar register.
12. De artikelen 10 en 12 van het ontwerp KB vermelden de gegevens met betrekking tot beroepsbeoefenaars "natuurlijke personen" die in het openbaar register zullen worden gepubliceerd. De Autoriteit heeft geen andere opmerkingen dan de toevoeging van de kwalificatie "professionele" aan de begrippen e-mailadres en telefoonnummer als bedoeld in artikel 10, 1° in de ontwerptekst.
13. Artikel 13 van het ontwerp van koninklijk besluit bepaalt onder meer "*Elke persoon ingeschreven in het openbaar register deelt elke wijziging van de gegevens bedoeld in artikelen 3 en 4 of, in voorkomend geval, in artikelen 5 en 6 binnen één maand mee aan het Instituut. Zonder afbreuk te doen aan de naleving van het beginsel van eenmalige verzameling (zie hierboven), zal de auteur van het ontwerp-KB een duidelijkere en meer voorspelbare lijst opstellen van de beoogde gegevens waarvoor het gerechtvaardigd is dat het de betrokken beroepsbeoefenaar is die aan deze wijzigingskennisgeving wordt onderworpen. De wijzigingen worden weggelaten van de gegevens waarvan de authentieke bron door de IAB-instanties wordt gegarandeerd (wijziging van de hoedanigheid na het slagen voor een examen, einde van de stage...)*".
14. Artikel 14 vermeldt de lijst van niet-gepubliceerde gegevens die het IAB verwerkt over natuurlijke personen die in het openbaar register zijn ingeschreven met het oog op de uitoefening van haar openbare dienstverleningstaken. Gezien de gevoeligheid van bepaalde gegevens (administratieve en disciplinaire sancties en documenten in verband met de kwaliteitsbeoordeling en, in voorkomend geval, het verbeteringsplan, ...), merkt de Autoriteit op dat het aan het IAB is om een doeltreffend intern beleid in te voeren om de toegang tot de verschillende gegevens betreffende de beroepsbeoefenaar zodanig te beheren dat alleen personeelsleden en organen die een functioneel belang hebben en aan wie de vereiste wettelijke taken werden verleend, toegang kunnen krijgen tot gegevens die relevant en noodzakelijk zijn voor de uitvoering van hun taken.

15. Artikel 17 van het ontwerp KB behandelt de uitschrijving uit het openbaar register. In het eerste lid van dit artikel wordt de uitschrijving uit het register afhankelijk gesteld van de beslissing van de Raad van het IAB, terwijl volgens artikel 33 van de bovenvermelde wet van 17 maart 2019 de uitschrijving automatisch gebeurt op verzoek, behalve in het geval de betrokkene het voorwerp uitmaakt van een lopende tuchtmaatregel omwille van een terechtwijzing of een verwijzing naar de tuchtinstanties. Bij gebrek aan een delegatie die de Koning de bevoegdheid verleent om voorwaarden toe te voegen aan deze uitschrijving, zal dit 1ste lid van ontwerpartikel 17 worden herzien om te voldoen aan de wet van 17 maart 2019. Hetzelfde geldt voor het ontwerpartikel 19, 1°, waarin de gevallen van weglating uit het register worden beschreven.
16. Met betrekking tot artikel 19 van het ontwerp KB merkt de Autoriteit ook op dat het overlijden van de in het openbaar register ingeschreven beroepsbeoefenaar een bijkomend geval van weglating uit het register moet vormen.
17. Wat de bewaringstermijn betreft, bepaalt het laatste lid van artikel 19 van het ontwerp van koninklijk besluit: *"Tenzij de persoon na weglating uit het openbaar register het voorwerp uitmaakt van een gerechtelijke procedure, houdt de Raad van het Instituut de gegevens van de betrokken persoon maximum tien jaar na de weglating bij. Daarna worden alle persoonlijke gegevens van de betrokken persoon door de Raad van het Instituut gewist"*. De Autoriteit stelt vast dat deze termijn in overeenstemming is met artikel 33 van de voormelde wet van 17 maart 2019. De formulering van de reden waarom gegevens na deze periode van tien jaar zouden kunnen worden bewaard, is echter te breed en te onnauwkeurig. Een langere periode kan alleen in overeenstemming zijn met de AVG als deze gekoppeld is aan het beheer van een lopende procedure die door het IAB tegen de betrokkene is ingeleid, als deze bewaring alleen betrekking heeft op de gegevens die nodig zijn voor het beheer van dit geschil en ten slotte als deze bewaring alleen plaatsvindt gedurende de periode die strikt noodzakelijk is voor het beheer van dit geschil. De formulering van artikel 19 moet in die zin worden herzien.
18. Het laatste deel van het hoofdstuk over het openbaar register gaat over de herinschrijving in het openbaar register. De eerste zin van het tweede lid van artikel 20 moet worden aangevuld met de volgende woorden: " na verificatie door de Raad dat de belanghebbende voldoet aan de voorwaarden voor de toegang tot het beroep bedoeld in artikel 10 van de wet", en dit overeenkomstig artikel 115, §3 van de voormelde wet van 17 maart 2019.

b. Tuchtonderzoek en procedure voor de tuchtinstanties

19. Artikel 114 van de wet delegeert aan de Koning de taak om de modaliteiten van de procedure voor de tuchtcommissies te bepalen.
20. Artikel 66 voorziet in de oprichting van een " ad hoc register " waarin de assessor alle tuchtzaken onder een volgnummer invoert.
21. Voor zover dit register een persoonsgegevensverwerking vormt met risico's voor de betrokkenen, moet de wettelijke bepaling tot instelling van een dergelijk register voldoen aan de gebruikelijke kwaliteitscriteria² zodat voor de betrokkenen over wie gegevens worden verwerkt bij lezing ervan duidelijk kunnen zien welke verwerkingen er op hun persoonsgegevens worden verricht wat momenteel ontbreekt in het ontwerp KB dat ter advies wordt voorgelegd.
22. Het (de) operationele doel(en) waarvoor dit register is opgezet, moet(en) duidelijk en expliciet worden gespecificeerd. Bij het lezen ervan moeten de verwerkingen die op basis van dit register worden uitgevoerd, gemakkelijk waargenomen kunnen worden. Daarnaast moeten ook de belangrijkste kenmerken van het register worden beschreven (categorieën gegevens die erin zijn opgenomen, de duur van de opslag van de gegevens in het register, mogelijke ontvangers en eventuele maatregelen om een rechtmatige en eerlijke verwerking van persoonsgegevens te waarborgen), en dit op proportionele wijze, d.w.z. in de mate die strikt noodzakelijk is voor het doel waarvoor zij zijn bestemd. Diezelfde opmerking geldt voor het register van de commissie van beroep, bedoeld in artikel 67,§1 van het ontwerp.
23. Voor zover dit verwerkingen van persoonsgegevens met zich meebrengt, moet de formulering van artikel 66, lid 4, worden verduidelijkt om te voldoen aan het beginsel van voorspelbaarheid. Indien het gaat om het toekennen van bijkomende bevoegdheden aan de assessor in vergelijking met wat de wet van 17 maart 2019 hem toekent, dient de bepaling van de wet die deze mogelijkheid aan de Koning toekent, te worden gepreciseerd.
24. Tot slot verplicht artikel 74 van het ontwerp KB de beroepsbeoefenaars die onderworpen zijn aan een tuchtrechtelijke beslissing die in kracht van gewijsde is gegaan en die een schorsing van meer dan een maand oplegt, deze beslissing ter kennis te brengen aan elke cliënt die hen

² In uitvoering van artikel 6.3 van de AVG, samen gelezen met de artikelen 22 van de Grondwet en 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, moeten de essentiële elementen van de verwerking van persoonsgegevens nauwkeurig worden beschreven: namelijk, hun precieze doeleinde(n), het soort gegevens die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van dit doeleinde, de categorieën betrokkenen van wie de gegevens zullen worden verwerkt, de ontvangers of categorieën ontvangers aan wie hun gegevens worden meegedeeld, de omstandigheden waarin ze zullen worden meegedeeld alsook alle maatregelen om een rechtmatige en loyale verwerking van persoonsgegevens te waarborgen.

vraagt een opdracht uit te voeren tijdens deze schorsingsperiode of aan hun werkgever, als zij hun gereguleerde activiteit in het kader van een arbeidsovereenkomst uitoefenen. Naast de noodzaak om te specificeren dat de betrokken verzoeken tot opdracht betrekking moeten hebben op taken waarvoor de beroepsbeoefenaar is geschorst, trekt de Autoriteit de bevoegdheid van de Koning in twijfel om deze nieuwe sanctie van gerichte bekendmaking uit te vaardigen, gezien de afwezigheid van delegatie in dit verband in de wet van 17 maart 2019, bovenop de bestaande sanctie van een tijdelijk uitoefenverbod.

OM DIE REDENEN, de Autoriteit

Is van mening dat het ontwerp van Koninklijk besluit dat voor advies voorligt, als volgt moet worden aangepast:

1. Schraping van het voor advies voorleggen van de formulieren bij de Autoriteit en, indien nodig, verduidelijking in het ontwerp-KB van de lijst van op deze wijze verzamelde gegevens (zie de punten 6 en 7) ;
2. Aanpassing van de relevante ontwerpbepalingen aan het beginsel van de eenmalige inzameling (punt 10);
3. In plaats van de term "identiteit" van de persoon te gebruiken, een beschrijving van de vereiste identificatiegegevens (zie punt 11) ;
4. Verduidelijken dat de in het openbaar register gepubliceerde e-mailadressen en telefoonnummers, deze zijn die door de beroepsbeoefenaar in de uitoefening van zijn beroep worden gebruikt (zie punt 12);
5. De gegevens waarvan de wijzigingen door de beroepsbeoefenaren moeten worden meegedeeld, moeten uitdrukkelijk worden vastgesteld overeenkomstig punt 13;
6. Aanpassen van de artikelen 17 en 19 van het ontwerp KB overeenkomstig punt 15;
7. Het geval van overlijden van de beroepsbeoefenaar toevoegen aan de lijst van de gevallen van schrapping in het openbaar register (cons. 16);
8. Herformulering van de bewaartermijn van de gegevens overeenkomstig punt 17;
9. Omkadering op het in artikel 66 van het ontwerp KB bedoelde ad-hocregister overeenkomstig de punten 21 en 22;
10. Passende omkadering van de sanctie van het bekendmaken van het besluit van de tuchtcommissie en verificatie van het bestaan van een delegatie aan de Koning voor dit doel, zoals opgemerkt in punt 74.

Verzoekt dat

- het formulier voor het verzamelen van gegevens van beroepsbeoefenaren zodanig wordt opgesteld dat het een informatieclausule bevat met alle elementen die in het kader van de AVG verplicht zijn, overeenkomstig punt 9 van dit advies;
- het IAB bijzondere aandacht besteedt aan de uitvoering van haar intern beleid voor het beheer van de rechten en de toegang tot de gegevens die door haar organen worden verwerkt, teneinde het risico van onrechtmatige toegang tot de gegevens en misbruik van het doel te voorkomen (zie punt 14)

(get.) Alexandra Jaspar

Directeur van het Kenniscentrum